

Vlechtbulletin

September 2019

Nr. 60

Slot Loevestein, Poederroijen

Colofon

Doelstelling: De vereniging behartigt de belangen van vlechters die met diverse materialen werken. Uitgangspunt is het behouden en bevorderen van ambachtelijk en vernieuwend vlechten in de breedste zin van het woord.

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Friesland onder nr. 01106099

Bestuur van de Vereniging Van Vlechters:

Voorzitter: Willem de Ridder, Kamperweg 4, 6598 MJ Heijen, 0485-325561

Secretariaat: Ellen Meuleman, Molenweg 54, 6871 XC Renkum
06-11081156 alchemilla@live.nl

Penningmeester Wim Vogelpoel, Hoefslagstraat 2 6651 CT Druten
0487-514249 jokwim@xs4all.nl

Overige bestuursleden: Mieke Langenhuizen, Ingrid Reinhoud, Judith Schuiter
en Ineke van der Sommen

Het lidmaatschap van de Vereniging van Vlechters staat open voor iedereen met belangstelling voor vlechten. De contributie wordt jaarlijks voor 1 februari voldaan en bedraagt € 25,-. Nieuwe leden betalen naar rato van het resterende jaar. Bij voorkeur via een automatische overschrijving op bankrekening:

IBAN: NL 81 RABO 038 38 37 200 t.n.v. Vereniging van Vlechters

Leden buitenland: IBAN nummer: NL 81 RABO 038 38 37 200 BIC code: RABONL2U

Opzegging en wijzigingen van het lidmaatschap doorgeven bij:

de ledenadministratie: Gerrie Mateussen, tel: 040-2450519

of email: j.mateussen1@chello.nl

Opzegging gaat in per 1-1 van het eerstvolgende jaar.

Als kleine vereniging met weinig middelen stellen wij donaties zeer op prijs.

Logo van de vereniging kan door leden opgevraagd worden bij het secretariaat.

Bulletinredactie: Mieke Langenhuizen, Binnenweg 8, 5502 AN Veldhoven

Tel.: 06-21828312 mieke@wilgennest.nl

Vormgeving omslag: Mathijs Langenhuizen www.mathijslangenhuizen.nl

Advertenties worden overzichtelijk bij elkaar geplaatst. Kosten: 1/4 pagina € 15,-, 1/2 pagina €30,- en 1 pagina € 60,- Bij plaatsing in vier opeenvolgende nummers 10% korting.

Het Vlechtbulletin ISSN: 1574-5740 - Vijftiende jaargang: 2019

Uitgave Vereniging van Vlechters. Verschijnt 4 maal per jaar

Oplage 270 - losse nummers € 1,50 exclusief verzendkosten

Extra exemplaren voor cursusleiders € 1,00 exclusief verzendkosten

Het volgende nummer verschijnt december 2019. Kopij inleveren voor 10-11-2019

Website: www.vlechters.nl

Inhoudsopgave

Van de redactie		Pag. 4
Van het bestuur	Willem de Ridder	Pag. 4
Facebook		Pag. 5
Bezoek aan Villaines les Roche	Willem de Ridder	Pag. 6
Brandbjerg Højskole	Gerda Legrand	Pag. 8
Integreren middels vlechten met wilgentenen Jac de Cock		Pag.10
Over de omslag	Redactie	Pag.11
Oud Hout	Mieke Langenhuizen	Pag.13
Mandje	Redactie	Pag.14
De hooimand	Corry Hansen	Pag.15
Het maken van de hooimand volgens Arie van 't Hoog	Corry Hansen	Pag.16
Wiki expo 2019	Koos Rauws	Pag.17
Vlechtwerk & Artillerie	Koos Rauws	Pag.19
Een mandeke in fijne teen	Jeanny Bouwen	Pag.21
Manden uit Bretagne	Vincent Struik	Pag.22
Boekbespreking	Willem de Ridder	Pag.24
Activiteitenkalender		Pag.26
Cursusleiders		Pag.27

Van de redactie

Even zag het er naar uit dat dit Bulletin héél dun zou worden, we moesten ons in alle bochten wringen om er wat kopij uit te persen. Het is tenslotte de bedoeling dat het Bulletin voor maar zeker ook door de leden gevuld gaat worden. Wij zijn ook maar vrijwilligers die iets moois proberen bij elkaar te brengen in onze schaarse vrije tijd. En ineens waren ze daar, de artikelen kwamen de een na de ander binnen. Hartelijk dank voor dit, lieve leden. Heb je een verhaal wacht dan niet tot de

deadline maar stuur het meteen in. Dan kunnen wij er alvast mee aan de gang. We hebben de deadline ook 5 dagen eerder ingesteld, dat geeft ons iets meer tijd om alles in orde te maken.

Geniet weer van dit Bulletin, kom ook zeker naar ons fantastische Vlechtfestival op Slot Loevestein op 7 en 8 september in Poederrijen. Loevestein is open van 11 tot 17 uur.

Van het bestuur.

Willem de Ridder

Wegens het Vlechters-festival op Slot Loevestein verschijnt het Bulletin wat vroeger dan U waarschijnlijk gewend bent. Het afgelopen half jaar is de meeste bestuurlijke activiteit gaan zitten in de organisatie van dit evenement en hierin wordt zichtbaar waar onze kwaliteiten, maar tevens valkuilen liggen. We zijn natuurlijk een kleine vereniging maar toch verrassend sterk om het ambacht vlechten onder de aandacht te brengen. Bij deze natuurlijk op de eerste plaats dank aan alle deelnemers en standhouders die tijd en energie gevonden hebben om in het weekend van 7 en 8 september te komen. Hoewel publieke belangstelling op Loevestein in de regel wel gegarandeerd is hopen we natuurlijk ook, nog vele leden van de Vereniging van Vlechters op deze dagen te ontmoeten. Het kan natuurlijk ook een uitdaging zijn om als lid nog weer eens te komen kijken, of om inspiratie op te doen, wat er heden ten dage op vlechtgebied gaande is. Vergeet ook

niet om vrienden en kennissen te informeren over het Vlechters-festival op Loevestein. Indien U flyers wilt (verspreiden) dan zijn deze nog verkrijgbaar via de Vereniging bij Wim Vogelpoel. Of verwijst anders naar de site van Loevestein.

Blij verrast ook dat de twee jubileum workshops van Rita Baker en Steen Madsen doorgang vinden. Ook kregen we nog spontaan een aanbod van een andere gerenommeerde vlechter om een jubileum-workshop te verzorgen, hierover later meer.

De Bulletin redactie vindt het altijd prettig kopij te ontvangen over vlechtobjecten, vlechtontmoetingen en vlechtervaringen van de leden van de vereniging. Het elkaar blijven informeren over deze zaken is en blijft de basis van onze vereniging. Hoe voor de hand liggend het ook is, er kan altijd iets van geleerd worden.

Namens het hele Bestuur,..... tot in Loevestein.

Facebook, toch ook even lezen ook al heeft u geen Facebook!

Een aantal jaren terug is er besloten om ook een Facebookpagina voor de Vereniging van Vlechters op te zetten.

Daarmee willen we proberen het mandenvlechten in Nederland nog meer bekendheid te geven.

Nou hoor ik u denken, Facebook, daar zit ik niet op dus daar heb ik niets aan.

Ja wel, toch wel hoor. U heeft misschien geen Facebook maar andere mensen wel en die kijken daar naar.

Willen we het vlechten meer bekendheid geven dan moet daar van alles op komen te staan. We zetten er af en toe dingen op die wij ook op Facebook tegen komen maar het belangrijkste zou zijn dat er de dingen op komen die wij als leden van de vereniging doen. Staat u op een markt, geef het dan door, dan zetten we de markt erop met vermelding dat

mandenvlechter huppeldepup daar ook aanwezig is en verkoopt, demonstreert of zelfs een mini-workshopje geeft.

Geef u workshops en/of cursussen, geef dan de volledige gegevens aan ons door. Het is toch zonde dat deze gratis reclame aan uw neus voorbij gaat. Want als niemand ons vertelt wat er op vlechtgebied gebeurt dan valt het promoten van het vlechten ook niet mee.

Heeft u een echt mooie mand gemaakt, ook die kan op Facebook ook al zit u zelf niet op Facebook.

Stuur dus uw markten en workshops enz. door aan Mieke, mieke@wilgennest.nl, die zorgt ervoor dat alles er op komt. Graag wel alle **volledige** gegevens doorgeven zodat we daar niet ook nog achteraan moeten.

Find us on Facebook!

Het was enig toeval te noemen dat we op vakantie in Frankrijk ergens neer gestreken waren, op wat bleek nog geen twintig kilometer afstand van Villaines-les-Rochers te liggen. Als je dan zo dichtbij bent dan is een bezoekje natuurlijk hartstikke leuk om te doen. Vooropgesteld, ik ken niemand in Villaines, weet alleen dat er een coöperatie gevestigd is die mandwerk verhandeld. Ik was zeer benieuwd. Na een ritje door het heuvelachtige landschap met uitgestrekte mais en korenvelden begon ik mij enigszins vertwijfeld af te vragen of hier überhaupt ooit wel iets met wilg te doen is geweest. Uiteindelijk naderden we het dorpje en de aanblik van het plaatsnaambord met daarboven een half uiteen gevallen mand deed mij het ergste vrezen. Misschien dat mijn verwachtingen vooraf te hoog

gespannen waren, maar afgezien van die rampzalige eerste mand deed in eerste instantie niets in het dorp mij denken aan een bloeiende teen- en wilgen manden Cultuur. Woont er nog wel iemand? Nou ja voor wie er nog nooit is geweest Villaines-les-Rochers

is een lang gerekt dorpje langs een smal riviertje met, wat ik noem, uiterwaarden. Het dorpje is deels

gebouwd langs een rotswand waar van vroeger uit grotwoningen, in uitgekapt zijn. Koel in de zomer en koud in de winter.

Langs de hoofdstraat is een supermarktje, bakkerij, cafeetje, en postkantoorje ineen gevestigd. Meer winkels zijn er niet (meer). O ja boven ieder huisje hing een 2-dimensionaal mandje aan een ijzeren houder. Ah, er is toch nog iets dat refereert aan de mandenmakerij. Eerst maar eens even koffie op de stoep langs de hoofdstraat drinken. Gelukkig is het niet druk. En voor Franse begrippen prima koffie. Aan de overkant van het riviertje is een Mandenmuseum. Of misschien wel het Mandenmuseum. Bleek juist op de dag dat wij er waren gesloten, 's morgens was het sowieso altijd dicht. Voor het museum zijn we een paar dagen later

weer een keer afgereisd naar Villaines-les-Rochers. Binnen werd min of meer duidelijk hoe het er in Villaines honderd jaar geleden aan toe ging. Het riviertje werd onder andere gebruikt om twijg in te weken en op de zg uitwaarden werd wilgenhout geteeld. Nu is daar van alles niets meer te vinden.

Wilgenveldjes zijn vervangen door moestuintjes en kleine weilandjes. Het museum zelf is goed doordacht en artistiek kunstzinnig ingericht. Maar als je op zoek bent naar traditioneel vlechtwerk, bijzonder mandwerk of een 'vlechter in het wild' dan kom je er wat bekaaid af. Het museum is er, maar daarna lijkt de tijd er weer stil te staan.

Achteraf hoorde ik dat er toch nog wel wat vlechtactiviteit in het dorp zou zijn, maar als toevallige passant heb ik daar weinig tot niets van mee gekregen.

Enkele maanden geleden las ik in het vlechtbulletin, een aankondiging voor de zomervlechtdagen in Denemarken. Jaren droomde ik er van om daar als vlechtster eens naar toe te gaan. Dankzij Mieke Langenhuizen ging deze wens in vervulling.

Op zondag 30 juni i.l. vertrokken we, Mieke Langenhuizen, Ann Vranken en ikzelf, in alle vroegte vanuit Veldhoven (Nederland) richting Jelling (Denemarken)

Daar werden we uitbundig ontvangen door de ganse organisatie van de vlechtersvereniging Pileforeningen. We verbleven een week in Brandbjerg Højskole te Jelling.

De groene weidse omgeving, gezellige moderne kamers voorzien van alle luxe, waren ver boven mijn verwachtingen. En dan had ik nog niet eens kennis gemaakt met mijn collega's. Op de eerste avond werd in een grote aula het hele weekprogramma toegelicht. Voor de Engelse vertalingen gebruikte men hoofdfoneels. Zeven professionele lesgevers stelden zichzelf voor en de groepen werden ingedeeld. Mijn reisgezellen zaten allen in verschillende klassen.

Dat maakte de gesprekken onderling tijdens de week ontzettend boeiend. Maar ook op de terugweg kon ieder zijn verhaal vertellen.

Mieke Langenhuizen van 't Wilgennest uit Nederland (Veldhoven) vlocht bij Alexandra Marks – een Duitse vlechtster, woonachtig in Italië, gespecialiseerd in Burkina techniek.

Ann Vranken van Ullewanne uit België (Nijlen), zij koos Jenny Crisp, een

Engelse vlechtster, speciaal vlechten voor gevorderden en ik, Gerda Legrand van Vlechtatelier uit België (Kluisbergen) volgde les bij Kirsten Ploug, een Deense vlechtster gespecialiseerd in wilgenbast. De dagen waren rijkelijk gevuld. Niet alleen door het vele vlechten, maar er werd ook voldoende aandacht besteed aan samenhang. Elke morgen na het superlekkere uitgebreide ontbijt kwamen we (65 deelnemers) samen in de aula. Na de gebruikelijke samenzang werden we telkenmale vergast door een boeiende gastpreker. Verhalen over verre rondreizen, doelstellingen van Brandbjerg Højskole e.a. kwamen aan bod door o.a. lesgevers, bezoekers.

Voor we elke ochtend aan onze lesdag begonnen werd er nog een kwartiertje tijd gemaakt voor iets anders. Zo kregen we meer inzicht over het werk van andere lesgevers. Soms met een korte demo.

Het dagelijkse vlechten kon beginnen. Ieder volgens eigen talent, inzicht en mogelijkheden. De uitgebreide warme lunch versterkte telkenmale de innerlijke mens. Aan lekker en gezond eten geen gebrek in Denemarken. Ook de namiddagen vlogen voorbij met

onze eigen lesgevers. Je kwam ogen en tijd te kort om in andere leslokalen een kijkje te nemen.

Na het avondeten, dat steeds zeer gevarieerd was, ging het programma verder. Zo was er ondermeer op dinsdag een vlechtmarktje waar je allerlei materiaal en boeken kon bekijken alsook aankopen.

Woensdag kregen we dan weer iets speciaals. We kregen de kans om bij een andere favoriete lesgever een probeerles te volgen.

Donderdag namiddag werd het vlechtprogramma onderbroken om met z'n allen een mooie Engelse tuin te bezoeken. Deze gezellige uitstap was meer dan welkom. De vele uren concentratie begonnen toch hun tol te eisen.

Vrijdag namiddag kreeg ieder zijn taak, o.a. tafelversieringen maken voor de feestavond, opruimen, kuisen, inladen...

Bovendien werd de ruime binnenplaats omgetoverd tot één grote openlucht tentoonstelling.

Met een receptie werd de feestavond ingeluid.

Iedere groep kon zijn/haar vlechtwerken showen, maar ook over zijn/haar ervaringen vertellen. De avond werd extra gezellig gemaakt met mooi tafellinnen, eigen versieringen, samenzing en uiteraard met lekker eten en drinken. Enkele mensen zorgden voor een mooie muzikale

omlijsting van het geheel. Geweldig ontroerend.

Zaterdagochtend viel het afscheid voor velen zwaar. Contactgegevens werden uitgewisseld, vriendschappen versterkt.

Het was een zeer boeiende, intense week. Ze overtrof al mijn verwachtingen en dit zal ik niet snel vergeten.

Op de terugweg bezochten we nog een Vikingmarkt en even kort de shop van het Vikingmuseum.

Heel veel dank aan Mieke om ons veilig en wel te vervoeren, en uiteraard voor het geweldige gezelschap. Ook aan Ann, voor haar vele boeiende verhalen en vertalingen.

Samen met de Vereniging van Vlechters Nederland/België, Pileforeningen, Denemarken en vele andere vlechtverenigingen:

We are going to make basketweaving great again.

Integreren middels vlechten met wilgentenen

Jac de Cock

Nu eens een andere (goede) kant belichten van de vluchtelingen in het AZC van Overloon. Zij willen graag zo snel mogelijk integreren in ons land door taalles of bijv. het verrichten van Pro Deo vrijwilligerswerk.

Ook de typische Hollandse gebruiken en ambachten horen bij de integratie. Ambachten zoals het werken met de

takken van de wilgenboom.

Dit 7500 jaar oude beroep kan met goede begeleiding snel worden geleerd door eenvoudig te beginnen en tenslotte met een mand te eindigen. Het geeft met de juiste educatie ook inzicht in de Nederlandse natuur die bij deze boom hoort, zoals het stuifmeel voor de bijen, de insecten voor de vogels, nestgelegenheid voor de steenuil en eend, het blad voor de aspirine etc. Ook is het hout bestemd

voor dijkbescher-ming, eendenkorven, fuiken, stoelen, klompen etc.

Met dit verhaal krijgen de vluchtelingen een mooie kijk op ons land. Graag gaan de vluchtelingen dan mee om bij workshops dit oude ambacht aan de andere deelnemers te leren.

Nadat een week eerder de bodem van een mand was gevlochten gingen de vluchtelingen van AZC Overloon verder met het opvlechten van het mandje. Gewoon zittend op de vloer zoals dat eeuwenlang de gewoonte was. De taaie wilgentenen werden op vele manieren geknipt en vervlochten om zo tenslotte een mandje te creëren, waarmee men de technieken van het manden maken heeft geleerd.

Trots en ook dankbaar dat hun lange wachttijd bij het COA op deze wijze zinvol was besteed.

Voorzijde omslag

Ridder Dirc Loef van Horne gaf rond 1357 opdracht tot de bouw van het kasteel. Hij gebruikte het als woonhuis, van waaruit hij rooftochten kon houden en illegale tol kon heffen. Na hem kwam het slot in handen van de heer van Holland en werd het gebruikt als verdedigingswerk tegen andere feodale heren. In het begin van de Tachtigjarige Oorlog, toen het kasteel was bezet door Spanjaarden, werd het in opdracht van Willem van Oranje eenvoudig ingenomen door de geuzenleider Herman de Ruyter. De Spanjaarden veroverden het nog één keer terug, maar daarna bleef het Staats bezit. Tot na de Belgische Revolutie deed het kasteel dienst als staatsgevangenis, met als bekendste gevangene Hugo de Groot, die na

twee jaar kon vluchten met behulp van een boekenkist. In Staatse handen kreeg het moderne verdedigingswerken en werd het als fort onderdeel van de Oude en de latere Nieuwe Hollandse Waterlinie. De militaire functie werd in 1951 opgeheven. Van 1925 tot 1986 werd het complex gerestaureerd; momenteel doet het dienst als rijksmuseum en heeft het de status van rijksmonument.

Het kasteel bestaat uit een zaalbouw, twee hoektorens en een poorttoren en is omgeven door een slotgracht. Het fort is omgeven door twee grachten en heeft vijf bastions. Binnenin het fort staan verschillende gebouwen.

Deze informatie komt van Wikipedia die er nog uitgebreider op in gaat. Zie www.nl.wikipedia.org/wiki/Slot_Loevestein.

Achterzijde omslag

Kirsten Ploug is een Deense vlechtster die zich gespecialiseerd heeft in het vlechten met wilgenbast.

De techniek die zij daar vaak voor gebruikt is eigenlijk een textiele techniek, genaamd kantklossen. Misschien moeten we het maar kantvlechten noemen want er komen geen klosjes aan te pas zoals bij het kantklossen met garen. Ieder jaar gaat zij bij bevriende vlechtsters in hun vrienden op jacht naar mooie 2-jarige

takken met zo weinig mogelijk zijtakken. Die worden op water gezet tot in het voorjaar. Wanneer de takken gaan schieten, wortels en blaadjes maken en de sapstroom goed op gang is worden ze een voor een goed geschild. Niet met een schilijzer, dat zet te veel druk op de bast waardoor

hij wel in 3-4 stukken splijt. Nee, netjes met de hand insnijden en daarna afstropen. De bast wordt opgerold en gedroogd.

Wil je de bast gebruiken dan is een korte tijd in het water genoeg om de bast lekker soepel te maken. Daarna wordt de bast in dunne repen

Foto 1
gesneden, de breedte navenant het werk dat je gaat maken.

De techniek die gebruikt is voor deze schaal is het hexagonaal vlechten, ook daar maakt Kirsten iets speciaals van. Heel vaak zie je de hoofdlijn horizontaal lopen zoals in de bijgevoegde foto 1. Als je rest van Kirstens hexagonale manden bekijkt zie je dat de hoofdlijn verticaal loopt, zo ook in de schaal en de vazen. Dat geeft toch weer een heel ander aanzien.

De bast wordt met deze techniek meestal op een mal verwerkt en vastgezet met naalden of spijkertjes omdat het materiaal te slap is als het nog nat is. Zo gauw het gedroogd is krijgt het zijn stevigheid terug. In juli heeft Kirsten een week lang les gegeven op Brandbjerg Højskole in Jelling, Denemarken.

Oud Hout

Mieke Langenhuizen

Veldhoven is een groot dorp in de Nederlandse Kempen, eigenlijk bijna vastgegreind aan Eindhoven. Eindhoven wil groeien maar Veldhoven ook. Daardoor werd er gekeken of er in Veldhoven een nieuwe wijk gebouwd zou kunnen worden.

Veldhoven bestaat eigenlijk uit een aantal kerkdorpen die in de jaren 20 van de vorige eeuw samengevoegd werden tot het dorp Veldhoven. De meeste van die kerkdorpen zijn ondertussen ook aan elkaar gegroeid maar het kerkdorpje Oerle ligt nog een klein beetje los van de rest wat dus betekent dat er nog bos en weilanden tussen liggen. U begrijpt dus dat die er aan moeten geloven.

Tegenwoordig is het zo dat, voor er dus gebouwd mag worden, er archeologisch onderzoek plaats moet vinden. Van de omgeving van Veldhoven is bekend dat het al vroeg bewoond was, er is een inheems-Romeinse nederzetting blootgelegd en er zijn diverse grafheuvels gevonden. Wat zou er dus te vinden zijn in dit gedeelte dat Zilverackers genoemd gaat worden? Het gebied blijkt een grote hoeveelheid aan archeologische vondsten te bevatten waaronder waterputten! Zo'n 40 stuks, ongeveer

uit ± 800 vóór Christus tot ongeveer 1200 na Christus.

De meeste zijn opgebouwd uit hout, de delen die onder water stonden zijn uitstekend bewaard gebleven en wat er bovenuit kwam is door verrotting verdwenen. De archeologen hebben de meest waardevolle stukken, die in dat gebied gevonden zijn, in kaart gebracht, gedocumenteerd, geconserveerd en bewaard.

De gemeente blijft zitten met honderden kilo's antiek hout. Wat ga je daar mee doen? Versnipperen, composteren, opstoken? Iemand is op het luminueuze idee gekomen om een oproep te plaatsen aan kunstenaars en

vormgevers om er mee aan de slag te gaan. Zo'n 70 mensen geven gehoor aan de oproep en zijn in februari 2018 naar de opslagloods gekomen. Je mag uitzoeken aan hout wat je denkt nodig te hebben. Zijn er meer gegadigden voor een stuk hout dan leg je je naam er bij en wordt er later geloot. Je mag met het hout doen wat je wil, het bewerken, beschilderen, vergruizen, het doet er niet toe. Maar...het is de bedoeling dat je er in het voorjaar van 2019 een mooi kunstwerk/werkstuk van gemaakt hebt. Ieder die zijn kunstwerk inlevert krijgt een plaatsje in de tentoonstelling 'Oud Hout' in Museum 't Oude Slot in Veldhoven.

28 april heeft de opening plaats gevonden en de tentoonstelling is druk

bezocht tot de sluiting op 28 juli. Ik heb ook mogen deelnemen aan deze tentoonstelling met 3 mooie stukken hout die geclassificeerd zijn als Romeins hout van rond het jaar 0, zo'n 2000 jaar oud dus!

Het hout is vanuit de natte grond naar een vochtige schuur gegaan en daarna naar mijn droge schuur en 2 stukken zijn gewoon rustig opgedroogd. Het 3^e stuk is van alle kanten gaan spalken (splijten) en daardoor zo mooi geworden dat ik het alleen nog op de voet gezet heb.

Bij de 2 andere stukken heb ik blanke pitriet ingestoken en dat verder gevlochten tot een omarming van het antieke hout, het danst er overheen. De naam van dit 3-luik is dan ook Wood Dancers geworden.

Mandje

We kregen deze foto binnen met de vraag of iemand wat meer zou kunnen vertellen over deze mand. Waar hij voor gebruikt wordt en eventueel waar hij gemaakt zou kunnen zijn. De

afmetingen zijn uitwendig ca. 33 x 25 x 10 cm. Laat het ons weten en we vertellen er de volgende meer over.

Laatst vond ik een beschrijving van een hooimand, geschreven door Arie van 't Hoog. Hij was mandenmaker en cursusleider bij de Stichting Wilg en Mand. En beschreef voor het bulletin destijds vaker manden.

Ik herinnerde me dat op een van die vlechtcurssussen een leerling die mand wilde maken. En ik had tijdens die week een paar foto's van die mand genomen, gewoon met de gedachte

om die aantrekkelijke mand nog eens na te maken.

Ik ging op zoek en vond uiteindelijk de foto's. Ik besloot om deze even met de oude beschrijving van Arie over te schrijven voor onze leden. Het is een beknopte beschrijving.

De onderstaande mand op de foto is niet met doorleggers gevlochten, maar met stekken 4 x 4 stekken. Ook zitten er geen dubbele staken in verwerkt, zoals in de beschrijving.

Het maken van de hooimand,

beschrijving volgens Arie van 't Hoog

Bodem: gemaakt van 6 lagen doorleggers.

Doorsnee bodem: 40 cm.

Totaal aantal staken 27 stuks

Bodemkim met 4 twijgen. (voor 3, achter 1)

Weerkim van 4 twijgen, de 2^e opzet 3 twijgen.

Hierna matten tot 15 cm. hoogte, dan een kim van drie.

*Na de eerste 4 matjes wordt naast iedere staak rechts een bijstaak geplaatst (dus eigenlijk dubbel gestaakt).

Op 30 cm. hoogte een fits, aansluitend een driekim leggen van 6 cm. hoog

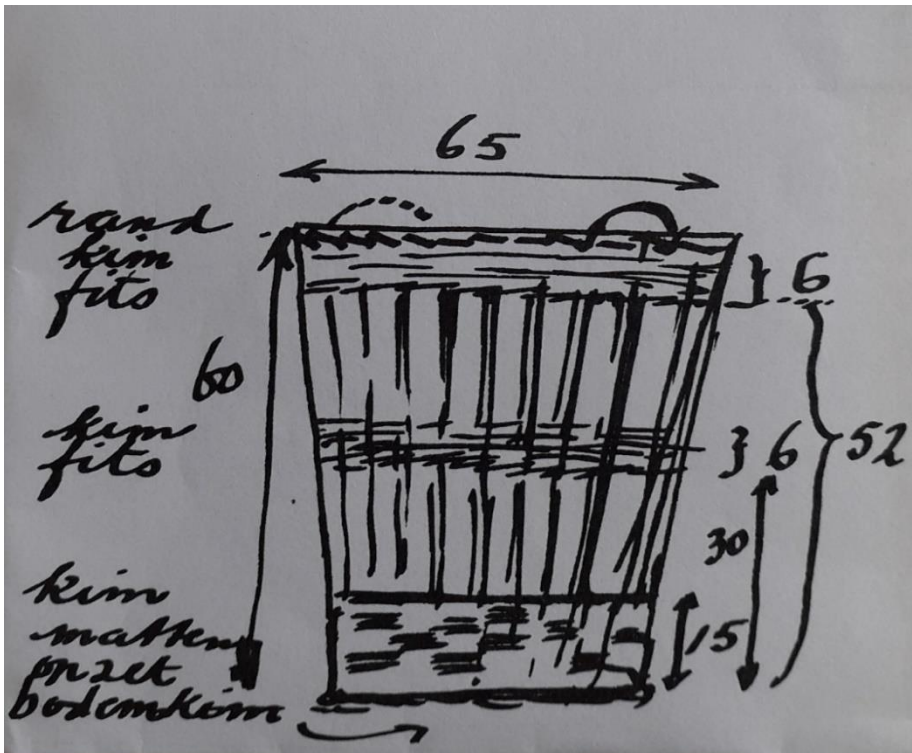
Op 52 cm. hoogte weer een fits en daarna kim leggen van 6 cm.

Onder de rand de bijstaken eerst afknippen.

De rand leggen op 60 cm. hoogte, binnen achter twee staken en buiten voor drie staken.

Alle maten zijn binnenwerks gemeten. Hierna de oren leggen.

De mand kan uitgevoerd worden in bruin of wit, of een combinatie van beiden.

WIKI-EXPO 2019

HISTORIE

van GODDELIJKE VLECHTWERKSTOEL tot KUNSTSTOF TERRASSTOELTJE

Vlechtmuseum, Mandehof 7, Noordwolde
tot 5 oktober 2019

nationaal
vlechtmuseum
noordwolde

Wat is daar te zien?

Koos Rauws

Op een 13-tal opstellingen zijn “geslagen” vlechtwerkstoelen te zien die richtingbepalend zijn geweest voor de ontwikkeling van deze stoelen van 1400 vóór Christus in Myceens Griekenland tot aan de dag van vandaag. De oudste voorbeelden hadden waarschijnlijk een 3-poot onderstel van een omgekeerde olijfbom en een geslagen vlechtwerk rugleuning, weergegeven als een visgraatpatroon.

Aanvankelijk stond de vlechtwerkstoel in Europa in zeer hoog aanzien. Vroeg Christelijke afbeeldingen in het Vaticaan tonen zelfs God in de vlechtwerkstoel. Maar een dieptepunt werd bereikt met het zeer goed verkochte Rohé-kuipje met de 2 rotancirkels. Dit stoeltje heeft zelfs alleen nog maar staken en geen inslag. De moeilijke pootconstructie werd vervangen door een eenvoudig

ijzeren buis onderstel. Door na-aperij en prijsconcurrentie werd het rotan kuipje met steeds dunner materiaal en met steeds minder staken gemaakt. Het kreeg een goedkoop imago.

Een ander dieptepunt voor het stoelplechters-ambacht was de door Rohé gestarte productielijn genaamd “STALON”. In 1954 zien we een ijzeren buisframe met gespannen plastic draad dat de resterende wilgenteen- of rotan staken verving. Maar dit stoeltje groeide wél uit tot de hedendaagse terrasstoel die nu zelfs weer plastic vlechtwerk heeft, gevlochten in bijvoorbeeld China of Vietnam.

Een nieuwe start kwam in de 70er jaren. “MANAU”, dik, geschuurd en donker bruin geveerd rotan werd aangeprezen alsof er een nieuwe houtsoort was ontdekt. De poten waren zo dik dat de constructie eenvoudig en modern oogde.

1980 Axel Enthoven voor Rohé # rd 1526

In 1980 ontwierp Axel Enthoven een manau stoel die iedere kleur kon krijgen die gewenst werd. Het eeuwige wikkelband verdween en hiermee het nostalgische *Tempo Doeloe* gevoel. Ook keert het stalen onderstel terug, maar niet als gevolg van een goedkopere constructie, maar juist als een luxe constructie die stevig was en een strakke moderne vormgeving mogelijk maakte. De stalen poten zijn verborgen en bekleed met uitgeboorde manaustokken.

Rond 1980 vielen de laatste rotan stoelenfabrieken in Noordwolde om door de uitvoerbeperking, van rotan van de Filipijnen en Indonesië. Dit ter bevordering van inlandse werkgelegenheid.

WIKI-EXPO

De bezoekers worden nadrukkelijk uitgenodigd een eigen bijdrage te leveren door opmerkingen en aanvullingen te maken over de tentoonstelling. Vergelijkbaar met Wikipedia, waar meerdere auteurs

een bijdrage leveren aan de tekst die zo onmiddellijk verbeterd kan worden. De WIKI-EXPO is hierdoor niet star, maar constant in verandering.

De locatie is niet toevallig. In Noordwolde en omgeving vinden we bij de oudste generatie kennis en ervaring van mensen die nog zelf nog in de rotan stoelenindustrie gewerkt hebben. Diny Roe of Rohé, Wim Kok, Kees Landkroon en het Dorpsarchief Noordwolde etc. hebben aan deze tentoonstelling meegewerkt door hun kennis en documentatie te delen.

VLECHTWERK & ARTILLERIE

Gratis Expositie op Slot Loevestein 7 en 8 september

 munittiedrager veldgeschut

Cal. 75 mm Model 1897

Cal. 8.8 mm 18 lb 1904

Cal. 77 mm 1896 newer Art.

Koos Rauws

Tijdens het gratis Vlechtfestival 2019 op 7 en 8 september is er een EXPO waar vlechtwerk en artillerie samenkomen. Slot Loevestein is geen romantisch paleisje waarin de adel woont maar een verdedigingswerk dat samen met de steden Woudrichem en Gorkum het zuidelijkste puntje van de "Hollandse Waterlinies" vormde. De bewoners binnen de slotgracht waren soldaten met hun gezinnen. Zij

bewaakten ook o.a. de politieke gevangenen van Prins Maurits zoals Hugo de Groot. Het bewaken en verdedigen werd aanvankelijk met steekwapens en zwaarden gedaan. In de 14de eeuw komen in Europa de vuurwapens zoals geweren en kanonnen, de zogenaamde "voorladers". Pas eind 19de eeuw komen er nieuwe ontwikkelingen bij de kanonnen op gang:

- Buskruit en kogels worden aan de *achterkant* van de loop geladen zoals bij de jongens die papieren pijltjes wegblazen door een elektriciteitsbuis.
- Massieve kogels worden vervangen door holle kogels, gevuld met buskruit.
- Ronde kogels worden vervangen door langwerpige projectielen met een punt.
- Men wist al lang dat de pijl van de boogschutter beter op koers bleef als deze om de lengteas draaide. Dat geldt ook voor bommen die vanaf 1943 op grote hoogte werden losgelaten op de "Atlantikwall". Het zijn twee voorbeelden aan weerszijden van het spectrum. De pijl met veertjes weegt haast niets en de bomstaart die te zien is, weegt samen met de bom totaal ca 1000 pond. Voor beiden geldt dat de staart voor de draaiing zorgt.

- Voor de langwerpige granaten werd een andere oplossing gevonden. De kanonsloop kreeg aan de binnenkant een spiraal die de granaat om zijn lengteas deed draaien.

Bijzonder is dat in de 1ste WO en in de 2de WO alleen de Duitse kanon- en munitie fabrikanten gebruik maakten van allerlei losse munitie draagmanden. De Britten en Fransen hadden dat niet. Het blijkt dat de opstelling van een batterij kanonnen doorslaggevend was. De munitiedrager speelt hierbij een belangrijke rol.

Tijdens het Vlechtfestival 2019 worden op de EXPO in de vrij toegankelijke "Schotse kamer" voorbeelden getoond van munitie draagmanden.

Foto's en tekeningen laten het gebruik van de geëxposeerde manden op het

slagveld zien met de bijbehorende kanonnen. PowerPoint presentaties laten verschillende aspecten zien van verdediging van de vestigingen zoals Slot Loevestein en belegering vanuit het veld met schansen en loopgraven.

Maar ook de mandenmakers in Duitsland en hun collega's in de bezette gebieden zoals in Vreeswijk en Noordwolde. Er zijn daar tienduizenden granaatmanden gevlochten voor de "Wehrmacht" ter voorkoming van werkloosheid en tewerkstelling in Duitsland of op bezet Guernsey voor de Franse kust.

Een mandeken in fijne teen, een speurtocht naar de techniek van fijn scheenwerk!

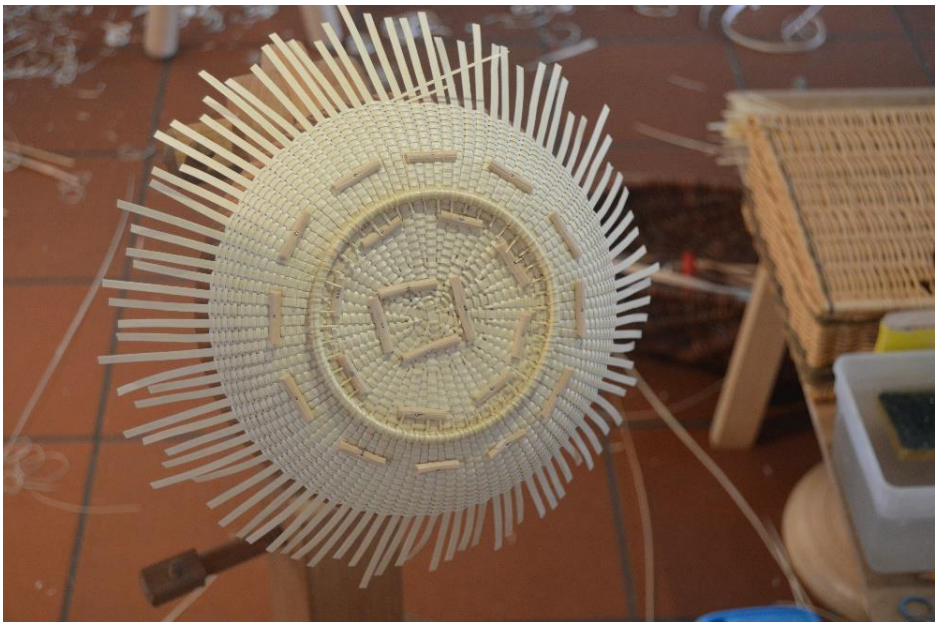
Jeanny Bouwen(B)

In september 2012 kuierde ik met onze zoon, Jefke over de vlechtmarkt in Lichtenfels. Hij was toen 9. Hij mocht een mandje uitkiezen op de markt. Na veel discussie werd het een mandje in fijn scheenwerk gemaakt door André Chapuis. Ik had toen helemaal geen vermoeden dat het een aanzet en diepgaande interesse zou betekenen in het vakmanschap dat gepaard gaat met het vervaardigen van deze mandjes.

De zomer erna ging hij mee naar de zomervlechtweek in Wilhelminaord en koos om een ganse week workshop bij Esmé Hofman te volgen. Vanaf het begin liet hij het kloofhoutje met gemak door de twijgen glijden. Hij oefende op het schaven van de teen en het werd al gauw een uitdaging om zo lang mogelijke schenen te maken. Jaar na jaar volgde hij mij naar de zomervlecht-

week. Hij werd mee opgenomen in de fijnscheengroep in Eynderhoof. Hij groeide in zijn techniek en werkt met een concentratie en precisie die verbazend is voor zijn leeftijd. Hij geraakte gefascineerd door het vakmanschap van zijn docent en ik geraakte gefascineerd door zijn gedrevenheid. Er groeide bij ons beide een drang naar meer. En op hetzelfde moment kwam er van Esmé Hofman het signaal dat ze Jefke een opleiding wou aanbieden. Aangezien wij, als moeder en zoon, dezelfde passie delen, heb ik mij ook aangeboden als leerling. De uitzonderlijkheid van deze techniek heeft ons beide aangesproken.

De Vlaamse overheid belooft de inspanningen voor het doorgeven van vakmanschap. Vakmanschap wordt daarbij gezien als een vorm van

immaterieel cultureel erfgoed dat in de hoofden en handen van mensen zit. Er bestaat in Vlaanderen de mogelijkheid om een beurs aan te vragen voor een leerling- meester traject. In dit kader is er een samenwerkings-verband ontstaan tussen Esmé Hofman als meester en Jeanny Bouwen en Jefke Geysels als leerlingen.

Na het grondig uitwerken van een aanvraag waarin de kwaliteit van de meester, de mate waarin dit vakmanschap kan gezien worden als een vorm van immaterieel erfgoed, onze motivatie, de omschrijving van de leermethode, de mate waarin het traject inspirerend kan zijn voor de

loopbaan en de erfgoedsector aan bod komt, kregen we in juni positief advies: we zijn geselecteerd voor een beurs om dit hele idee financieel mogelijk te maken. Tijdens deze tweejarige opleiding zal Esmé Hofman haar unieke kennis en vaardigheden met ons als leerlingen delen. Het spreekt voor zich dat we enerzijds fier zijn op de kans die we krijgen en anderzijds een intense periode tegemoet gaan. Graag willen we jullie tijdens de volgende bulletins mee laten proeven van ons traject. Je kan ons eveneens volgen op:

<https://www.facebook.com/Een-mandeken-in-fijne-teen->

Manden uit Bretagne

Vincent Struik

Eén van de favoriete vakantiebestemmingen van ons gezin is het sfeervolle Bretonse stadje Cancale, gelegen aan de baai van de Mt. Saint Michel. Het wordt ook wel de oesterhoofdstad van Frankrijk genoemd, omdat het vooral bekend is vanwege de vele mossel- en oester-

kwekerijen. De Romeinen aten al oesters in Cancale en vanuit dit havenstadje werd het Franse hof voorzien van de zilte lekkernijen. Afgelopen augustus hebben we er opnieuw gekampeerd en we hadden prachtig weer. Wat mijn verblijf hier nog veel leuker maakt: de vele

manden waarin de oesters en mosselen te koop worden aangeboden. Manden die soms al ouder zijn dan 80 jaar, worden door de vissers nog dagelijks gebruikt om hun waren in te vervoeren en te verkopen. Dat is ook wel te zien aan de slijtage, maar de manden houden het nog prima vol. Prachtig om te zien en wat mij betreft zeker de moeite waard om er een stukje over te schrijven voor in het vlechtbulletin.

In een souvenirwinkeltje stond ik een mooi mandje te bekijken toen de verkoopster zei dat het niet te koop was, maar dat het een winkelmandje was. Ik vertelde dat ik het niet wilde kopen, maar dat ik wilde zien hoe hij was gemaakt. Toen ik haar vertelde dat manden vlechten een hobby van me was, vroeg ze me meteen of ik er tien voor haar wilde maken! De mandenmaker die haar manden vlocht leefde helaas niet meer. Ik heb haar verteld dat ik mijn best voor haar ga doen maar dat ik wel even een paar foto's van het mandje moest maken. Dat was geen enkel probleem en nu kan ik er komende winter mee aan de

slag! Hij is 40 cm lang, 20 cm hoog (inclusief hengel) en 20 cm breed. Ik hoop dat het me gaat lukken om er in ieder geval één te maken, dan weet ik of 10 haalbaar is. Ik ga er aan beginnen en zal jullie op de hoogte houden van mijn vorderingen!

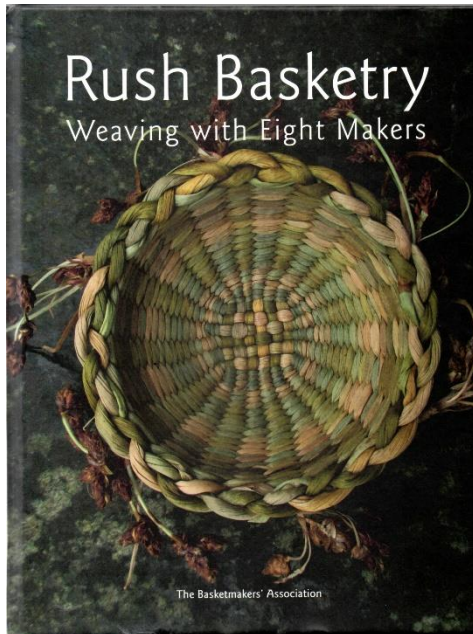
Boekbespreking

Willem de Ridder

'Rush Basketry', Weaving with Eight Makers

Samengesteld: Clair Murphy
Uitgeverij: The Basketmakers Association

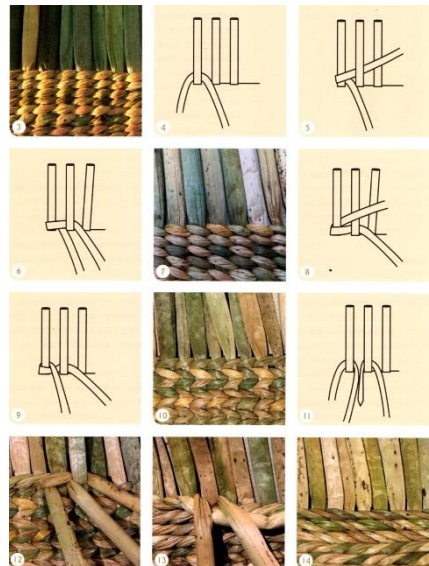
ISBN: 978-0-9511110-7-9

Door de jaren heen worden er verrassend genoeg telkens weer nieuwe vlechtboeken uitgegeven. Het boek waar ik het nu over wil hebben verscheen vorig jaar in Engeland en is wellicht ook voor de Nederlandse vlechters interessant. Rush Basketry, de naam zegt het al, is een informatief naslagwerk over het vlechten met Biezen. Voor zover ik weet is er in Nederland niet eerder daarover gepubliceerd, al kan ik me wel herinneren dat we met de VvV een ledendag hebben gehad in Genemuiden, ooit de bakermat van de

Nederlandse Biezen. Waarachtige kwaliteit biezen die geweldig groeiden in het brakke water van de Zuiderzee. Maar dan spreken we al over meer dan honderd jaar geleden.

Terug naar het boek. De opzet van Rush Basketry sprak mij zeer aan. Acht ervaren Engelse Biezenvlechters krijgen ieder een hoofdstuk toebedeeld waarin zij een beschrijving en een gedetailleerde uitleg geven over hoe je een specifieke biezen mand vlecht. Wat de mandenmakers met wilgenteen doen, maken de biezenvlechters met biezen. Zo komt er het broodmandje langs, een tas met hengsels, een mini mandje, een Ierse turfmand, een stoelzitting en het vlechten van verschillende type strengen en het vlechten om een mal. Het boek begint met een soort van verantwoording waarom er nu een boekwerk uitgegeven wordt over het vlechten met biezen. Daarna een aantal pagina's over de geschiedenis van de

biezen en gebruiksdoeleinden en hoe je ze moet oogsten en bewaren. Met prachtige foto's wordt dit beeldend ondersteund.

Wanneer je nu nog niet om bent om te gaan vlechten met biezen, volgt er een geweldig 'General Advice'. Hierin wordt stap voor stap beschreven hoe je met je eerste bos biezen aan de gang kunt gaan: van sorteren, opslaan en drogen en vervolgens na het drogen hoe ze te prepareren voor de mand die je wilt gaan maken. En tot slot hoe het echte vlechten met biezen nu in zijn werk gaat, gereedschapjes welke je nodig hebt en beschrijvingen van enkele basis vlechttechnieken. We zijn nu veertig bladzijden verder en de

overige honderd pagina's worden gevuld door de acht biezenvlechters. Elk van hun beschrijvingen worden, ook in dit boek, ondersteund door talloze genummerde kleine fotootjes zodat je exact kunt zien waar je al vlechtend op moet letten. Rush Basketry is voor ieder die wil vlechten met biezen een aanrader. Het is een hardcover boek met fantastisch mooie kleurenfoto's in alle tinten groen die je maar kunt bedenken. Voor de autodidact is het vermoedelijk ruim voldoende, maar als je nog nooit met biezen gewerkt hebt is het aan te bevelen om eerst een cursus biezen vlechten te volgen en daarna is dit boek een uitstekend naslagwerk.

Activiteitenkalender 2019

September

- 7-8 september** **Vlechtersfestival, Slot Loevestijn, Poederoijen**
- 7-8 september Sagra delle Erbe Palustri, Biezenfestival, Villanova di Bagnacavallo, Italië, www.erbepalustri.it
- 13-15 september Korbmarkt, Lichtenfels, Duitsland, www.korbmarkt.de
- 21 september Oogstsymbolen van stro vlechten, Vlechtmuseum www.vlechtmuseum.nl
- 28-29 september Ambacht in Beeld, de Hallen, Amsterdam www.ambachtinbeeldfestival.nl
- 28-29 september Saul en vie, Montquitin, België, www.saulenvie.be
Markt is op 30 september van 10-18 uur.

Oktober

- 4-5 oktober Stoelmatterscursus Rotan, Museum Eynderhoof
- 5-6 oktober Fira dell cistell, Vlechtersmarkt, Salt, Gerona, Spanje

November

- 16-17 november 2-daagse workshop 'Rechthoekige Mand', Steen Madsen, (Dk)
- 23 november Eendenkorf workshop, Vlechtmuseum, www.vlechtmuseum.nl

December

- 7 december Kerstengel van stro, Vlechtmuseum, www.vlechtmuseum.nl

Expo's

- Vlechtmuseum Noordwolde**
16 april - 30 juni Johannes Mulders Vrijheid in gebondenheid (leerling van Harm Ellens tekenaar en illustrator)
- 13 juli - 5 oktober Wiki-expo, Stoelendans door het verleden i.s.m. Koos Rauws
- 11 - 20 oktober Gevlochten weelde. Bloemen, vlechtwerk en kunst
- 27 april – 27 oktober **Flechtmuseum Thun, Zwitserland**
Spiraaltechniek, (coiling) Wanneer manden genaaid worden www.museums.ch/org/de/Flechtmuseum.
Beperkt open, ieder 4^e weekend zaterdag en zondag.

Weet je zelf evenementen in binnen- of buitenland stuur de gegevens dan door aan mieke@wilgennest.nl

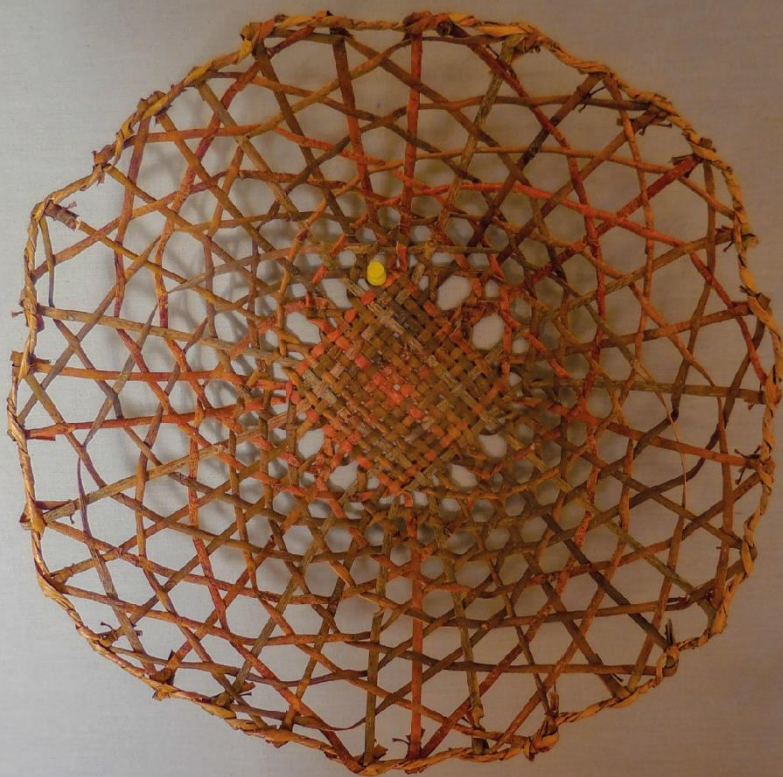
Cursusleiders

Opgeven nieuwe cursusleiders: mieke@wilgennest.nl of tel: 06-21828312

Verdere gegevens over cursussen en workshops: opvragen bij de cursusleiders zelf.

Piet Antonis, Bergeijk	06-22308588	
Jeanny Bouwen, Geel (Be)	+32-(0)14-220946	www.deratelaar.be
Johnny Ceyssens, Lummen (Be)	+32 (0)495-873003	www.wilgen.be
Jac de Cock, Stevensbeek	0485-382570	jac_de_cock@hotmail.com
Harry Enzerink, Zutphen 	----	h.enzerink@hotmail.com
Jannie Hakman	06-11076447	www.vlechterijvinkenslag.nl
Rob van Hernen, Hattem 	06-30201117	korfimkershop.eu
Ton Kooijmans, Schijndel	073-5476496	tonkooijmans@gmail.com
Luciënne Kramer, Enkhuizen	0228-318622	hansenluciennekramer@ziggo.nl
Mieke Langenhuizen, Veldhoven	06-21828312	www.wilgennest.nl
Peter Lavrijssen, Reusel	0497-643712	peterlavrijssen@hetnet.nl
Gerda Legrand, Kluisbergen (Be)	+32 (0)472-364763	www.vlechtatelier.be
Lieve Lieckens, Keerbergen (Be)	+32 (0)486-455507	www.mandenvlechten.be
Barbara Mahler, Dwingeloo	06- 16650989	www.detakkenvrouw.nl
Ingrid Reinhoud, Maastricht <u>Stro</u>	06-506 13000	www.ingrids-handen.nl
Hendrik Ruitenbeek, Herveld Zuid	06-36449925	hendrik.ruitenbeek@tele2.nl
Stichting 'T Riem Piet Coppens, Jozef Wiegers	0487-541501	www.hetriem.nl
José Schilder en Jan de Vos, Zuidschermer	072-5038123	www.mandenmakerij.nl
Simone Simons, Chelva (Valencia) Spanje <u>Espartogras</u>	+34 962100959	www.trendza-bags.com
Piet-Hein Spieringhs, Driebergen- Rijsenburg	0343-756348	www.vlechterij.nl
Truus Stol, Ingen	0344-602856	fruihofje@xs4all.nl
Rien Stuijts, Zundert 	06-49628425	www.destoelenmatter.nl
Rob Triest, Schokland <u>stro</u> 	06-20383448	irtriest@hotmail.com
Anja van de Veer, Dalen Mudz Vlechtwerk	06-1045 1371	www.mudz.nl
Ineke Visser, Ammerstol	0182-352913	www.wilgenteenvlechten.nl
Henk Ziel, Raalte	06-22563020	henkziel100@gmail.com
Museum Eynderhoof, Nederweert- Eind	06-16779805	a.kinebanian@kpnmail.nl
Nat.Vlechtmuseum, Noordwolde	0561-431885	www.noordwoldevlechtddorp.nl
Vlechtzomerschool Enkhuizen Info: Jose Schilder	072-5038123	demythe@mandenmakerij.nl

www.vlechters.nl

Wilgenbasten schaal, Kirsten Ploug, Denemarken